

Handläggare
Marie Lindström
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
2016KS/0065

Kommunstyrelsen

Kommunens ansvar för beredskap inom omsorg, förskola och skola

Förslag till beslut

Rapporten godkänns.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Kommundirektören har haft i uppdrag att utreda hur kommunens ansvar för beredskap inom omsorg, förskola och skola ska utformas och finansieras. Föreliggande rapport ger en bild av dagsläget inom förskola, skola och omsorger. Den beskriver också framtida planer och behov.

Bakgrund

I maj 2013 gav kommunstyrelsen kommundirektören i uppdrag att utreda hur kommunens ansvar för beredskap inom omsorg, förskola och skola ska utformas och finansieras.

Ärendebeskrivning

Rapporten ger en bild av hur situationen inom omsorg, förskola och skola ser ut idag när det gäller beläggning och framtida behov. Den beskriver också hur finansieringen av verksamheterna ser ut och återger även vissa förslag till åtgärder som främst framkommer av den genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun som Åke Svensson konsult AB och Göran Svensson, Planum, genomfört.

De uppgifter som använts för att sammanställa rapporten återfinns i följande dokument:

- Kommundirektörens förslag till budget 2016.
- Policy för resultatenheter i Värmdö kommun med principer för resultatbalansering.
- Strategi för förskoleplatser 2015-2024, Avdelningen styrning och kvalitet 2015.
- Elevantalsprognos 2014-2013, Grundskola i Värmdö kommun, Sweco Strategy AB.

- BUP 2, Delårsrapport 2015 för vård- och omsorgsnämnden.
- Genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun, Åke Svensson konsult AB, Planum.

Bedömning

Rapporten ger en bild av dagsläget inom förskola, skola och omsorger. Den beskriver också framtida planer och behov. Kommunstyrelsen föreslås godkänna rapporten.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslag till beslut har inga konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut har inga konsekvenser för barn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansli- och utredningsavdelningen i samarbete med berörda sektorer.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Kommunens ansvar för beredskap inom omsorg, förskola och skola, rapport	Biläggs

Sändlista för beslutsexpediering

VON

UN

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Nilsson Ragnarsson
Sektorchef administration

Kommunens ansvar för beredskap inom omsorg, förskola och skola

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Verksamhetslokaler	4
Lokalförsörjning.....	4
Ansvar	4
Hyror och ersättning.....	5
Volymförändringar	5
Volymreserv.....	5
Resultatbalansering	6
Befolkningsprognos	6
Förskolan.....	7
Barnomsorgsgaranti.....	7
Placering av barn i förskolan.....	7
Lediga platser i förskolan.....	8
Förskolepeng	9
Beredskap inom förskolan.....	10
Grundskola	11
Placering av barn i grundskolan	12
Skolpeng.....	12
Prognos för elevutveckling.....	13
Beredskap inom skolan	13
Äldreomsorg.....	14
Särskilt boende	14
Hemtjänst.....	16
Ersättning.....	16
Beredskap inom äldreomsorgen	18
Funktionshindrade personer i behov av vård	19
Ersättning.....	20
Beredskap inom området funktionsnedsättning	21

Sammanfattning

Efterfrågan på kommunala tjänster varierar år från år. Inom skola och förskola kan förändringarna ske snabbt, föräldrar väljer fristående verksamheter eller skolor i andra kommuner. Nybyggnationer förändrar efterfrågan i vissa områden och omfördelningar mellan kommundelar kan behöva göras. Inom äldreomsorgen förändras behoven i och med att de äldre är friskare än tidigare och genom att de lever längre. Fler klarar sig själva och en allt större andel mycket gamla behöver mycket hjälp. När det gäller personer med funktionsnedsättning är det mycket svårt att beräkna i vilken utsträckning behoven kommer att öka i förhållande till befolkningens mängd.

Kommunfullmäktige har volymansvaret för verksamheterna och medel avsätts i budgeten som volymreserv.

Förskolor och skolor planerar sina verksamheter efter antalet barn. När en förskola/skola har få barn försöker förskolechefen/rektorn anpassa personalstyrkan efter behovet. Organisationsförändringar kan bli nödvändiga, exempelvis kan chefen besluta att vikariat inte ska tillsättas. På samma sätt arbetar cheferna inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionshinder.

Prognostiserad befolkningsutveckling och planering av nybyggnationer i kommunen används som instrument för att styra verksamheterna mot en realistisk volym. Även andra faktorer som nya fristående verksamheter och till exempel erfarenheter av elevströmmar till andra kommuner ligger till grund för framtida planering. Nya skolor/förskolor kan behövas i ett område medan andra verksamheter i områden med vikande underlag tvingas lägga ned.

Bakgrund

I budget 2013 fick finansieringsnämnden för utbildning i uppdrag av kommunfullmäktige att utreda behovet av en så kallad "dragspelsförskola" för att trygga barnomsorgsplatser i kommunen. En "dragspelsförskola" har en flexibel organisation och en lokal som gör det möjligt att utöka antalet barn när det finns behov av det. Nämnden bedömde att en sådan förskola inte behövs i Värmdö kommun på kort sikt.

Med "beredskap" avses i det här sammanhanget hur flexibel kommunens organisation är vid förändringar av antalet barn i förskola och skola och antalet äldre och funktionshindrade i behov av vård.

Syfte

I maj 2013 gav kommunstyrelsen kommundirektören i uppdrag att utreda hur kommunens ansvar för beredskap inom omsorg, förskola och skola ska utformas och finansieras¹. Denna rapport ska ge en bild av hur situationen inom omsorg, förskola och skola ser ut idag när det gäller beläggning och framtida behov.

¹ Protokoll kommunstyrelsen 2013-05-15 § 101

Verksamhetslokaler

Lokalförsörjning

De kommunala verksamheternas behov av lokaler varierar över tid och utbudet av lokaler behöver ständigt behovsanpassas. I januari 2016 antog kommunfullmäktige en ny fastighets- och lokalpolicy som syftar till att säkerställa att den långsiktiga planeringen av kommunens lokalbehov bedrivs effektivt. Målet är att lokallösningarna ska vara kostnadseffektiva med en optimerad lokalanvändning. Detta ska leda till rimliga lokalkostnader per användare och kommuninvånare.

Policyn innehåller en lokalförsörjningsprocess som beskriver hur det strategiska lokalförsörjningsarbetet, så kallad lokalresursplanering, ska bedrivas samt hur ansvarsfördelningen ser ut.

För att få en bild av kommunens lokalförsörjningsutveckling ska det finnas en kommunövergripande strategisk lokalförsörjningsplan. Denna ska utgöra ett verktyg för planering och prioritering av lokalbehovet så att framtida investeringsbehov kan ske med framförhållning. Den strategiska lokalförsörjningsplanen ska skapa förutsättningar för ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler.

Grunden för lokalförsörjningsplanen är de årliga lokalplaner som nämnderna upprättar men planen tar också hänsyn till befolkningsprognos och detaljplaner samt ger förslag på vilka förändrade verksamhetsbehov som ska prioriteras. Lokalförsörjningsplanen fastställs årligen av kommunstyrelsen i samband med mål- och budgetperioden. Utifrån planen och kommunens budgetarbete tas beslut om vilka åtgärdsförslag som ska genomföras.

Ansvar

Kommunstyrelsen har ett ägar- och samordningsansvar för kommunens totala lokalförsörjning. Kommunstyrelsen ska ha den samlade bilden av kommunens lokalbehov och bevaka att beslutad lokalprocess hålls samt säkerställa att verksamheterna har en gemensam syn på lokalprocessen. Kommunstyrelsen ansvarar för inhyrning av externa lokaler.

Tekniska nämnden ansvarar för verksamhetslokaler och kommersiella lokaler som ägs av kommunen. Nämnden svarar för drift och underhåll och är byggherre vid ny-, om- och tillbyggnad på uppdrag av övriga nämnder. Nämnden svarar för uthyrning av verksamhetslokaler med därtill hörande administration. Tekniska nämnden ansvarar också för all intern förstahandsuthyrning av lokaler, för uthyrning till fristående utförare av förskola och skola och uthyrning av kommunens kommersiella lokaler.

Övriga nämnder ansvarar för inhyrning av verksamhetslokaler inom kommunens fastighetsbestånd. Nämnderna har den bästa bilden av verksamhetens långsiktiga lokalbehov och ansvarar för planeringen. Nämnderna ska årligen fastställa lokalplaner utifrån behov och befolkningsförändringar. Det är nämndernas/verksamheternas ansvar att över tid bära sina lokalkostnader.

Lokaler är viktiga produktionsresurser och deras utformning påverkar kvaliteten i

kärnverksamheten. Vid förändrat behov av lokaler ska verksamheterna i första hand effektivisera befintliga lokaler, eventuellt med ombyggnad/tillbyggnad. Nybyggnad ska bara ske om det finns ett stadigvarande behov av nya lokaler och andra alternativ kan uteslutas.

Hyror och ersättning

Kommunen tillämpar internhyra för sina verksamhetslokaler. Hyresprincipen innebär att lokalkostnader ska betalas genom internhyror som ska motsvara självkostnaden. De interna hyresavtalen för förskolor och skolor utgår ifrån denna princip.

Hyrorna för resultatenheternas lokaler varierar kraftigt beroende på att lokalerna byggts vid skilda tidpunkter. För att skapa likvärdiga förutsättningar för resultatenheterna har lokalersättningen i skolpengen förts över centralt och den centrala förvaltningen förhyr och betalar hyrorna för alla resultatenheters verksamhetslokaler. Detta innebär att resultatenheterna inte själva hanterar sina hyreskostnader. De har dock insyn i de faktiska kostnaderna för lokalerna och ges möjlighet till ökad kostnadsmedvetenhet och incitament för att effektivisera sitt lokal- och energiutnyttjande.

Ersättningen för lokalkostnader inom skolan ska motsvara kommunens genomsnittliga lokalkostnader per barn eller elev i motsvarande verksamhet eller skolform. Kommunens budget för verksamheten ska ligga till grund för bestämning av bidrag till fristående skolor och annan enskild verksamhet².

Volymförändringar

En viktig grund för fördelningen av kommunens skattemedel är hur behovsutvecklingen inom kärnverksamheterna bedöms. Kommunen måste ha en beredskap för att hantera volymvariationer och den osäkerhet som råder rörande utvecklingen av efterfrågan på kommunal service. Kommunfullmäktiges beslut om peng på ett flertal områden innebär att fullmäktige har volymansvaret för en dominerande del av den kommunala verksamheten. Det kräver i sin tur att kommunen har en beredskap för volymvariationer.

Volymreserv

I budget för 2016 avsätts 22 mnkr i volymreserv. Volymreserven omfattar även ensamkommande barn. Beloppet ska ses mot bakgrund av att kommunens pengstyrda verksamheter uppgår till ca 1 miljard kronor. Budgetramarna är beräknade med utgångspunkt från angivna pengnivåer samt prognostiserade volymer. Kommunfullmäktige fattar årligen beslut om ersättningsnivåernas storlek.

I budget 2016 får grundskolan en volymkompensation med 14,8 mnkr för fler elever, äldreomsorgen 11,3 mnkr och funktionshindrade 3,5 mnkr. För förskolans del räknas med en volymminskning med -0,3 mnkr.³

² Skolförordningen SFS 2011:185 14 kap 1 och 6 §§.

³ Budgetförslag 2016.

Resultatbalansering⁴

I Värmdö tillämpas resultatbalansering för resultatenheterna sedan flera år tillbaka. Det innebär att resultatenheterna har fullt ansvar för sin ekonomi och verksamhet sett över tiden. Ansvaret är därmed inte begränsat till det enskilda budgetåret, utan att över- och underskott överförs till nästkommande år. Resultatbalanseringen syftar till att ge större flexibilitet i resursanvändningen, bättre möjlighet att planera verksamheten långsiktigt och därmed förbättra hushållningen av tillgängliga medel. Det skapar mindre tidspress vid inköp inför budgetårets slut och stimulerar till ekonomisk medvetenhet.

Befolkningsprognos

Det är fyra faktorer som påverkar hur befolkningen förändras till struktur och antal: inflyttning, utflyttning, födsel och död. Förhållanden på bostadsmarknaden och bostadsbeståndet bestämmer till stor del befolkningsutvecklingen. Antaganden om byggandet i kommunen är därför avgörande för befolkningsprognosresultaten.

I befolkningsprognosen har även en **prognos för byggandet** i kommunen 2015-2024 tagits fram, med ett lågalternativ och ett högalternativ. För varje lägenhet i flerbostadshus antas 1,35 personer flytta till kommunen och för varje nytt småhus antas 2,95 personer flytta in. Permanentade fritidshus antas ha en inflyttning på 1,95 personer per hus.

Enligt lågalternativet beräknas 1 210 fritidshus permanentas mellan åren 2015-2024. Prognosen är att 1 896 lägenheter och 824 småhus blir inflyttningsklara inom samma tidsperiod. Sammanlagt är detta 7 878 bostäder, vilket kan jämföras med 11 176 bostäder i högalternativet. De flesta flerbostadshus byggs i Gustavsberg medan permanentningen av fritidshus framförallt sker på Värmdölandet och Ingarö. Småhus byggs i hela kommunen, det största antalet i Gustavsberg.

Befolkningsprognosen redovisar ett lågalternativ och ett högalternativ. Lågalternativet har ansetts det mest sannolika för perioden 2015-2024 och det är detta alternativ som presenteras här.

Enligt befolkningsprognosen 2015 beräknas kommunens invånare öka med runt 8 000 personer mellan 2014 och 2024, det vill säga cirka 20 procent. År 2024 beräknas antalet invånare vara 48 000 personer. Den största ökningen beräknas ske för personer i åldrarna 30-64 år och för personer i åldersklassen 75-79 år.

Nedanstående tabeller visar prognoser för barn och äldre, dvs. de åldersgrupper som är relevanta för denna rapport.

⁴ Policy för resultatenheter i Värmdö kommun med principer för resultatbalansering.

Tabell 1: Antal barn i åldrarna 0, 1-5, 6-12 och 13-15 år åren 2014 och 2024 samt förändringar 2014-2024

År	0	1-5	6-12	13-15	Summa
2014	454	2 747	4 513	1 578	9 292
2024	631	3 426	4 685	1 878	10 620
Förändring antal	177	679	172	300	1 328
Förändring %	39	25	4	19	14

Tabell 2: Antal äldre 2014 och 2024 samt förändringar 2014-2024

År	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90+	Summa
2014	2 505	1 854	986	630	348	173	6 496
2024	2 354	2 083	2 095	1 367	614	311	8 824
Förändring antal	-151	+229	+1 109	+737	+266	+138	2 328
Förändring %	-6	12	112	117	77	64	74

Källa: Befolkningsprognos 2015.

Förskolan

I Värmdö kommun finns både kommunala och enskilda förskolor. Verksamheten vänder sig till barn från ett år fram till dess de går vidare till förskoleklassen eller grundskolan.

Barnomsorgsgaranti

När en vårdnadshavare har anmält önskemål om förskola med offentlig huvudman ska kommunen erbjuda barnet förskola inom fyra månader⁵ - barnomsorgsgarantin. Garantin avser plats i förskola någonstans i kommunen. För att fullgöra detta uppdrag måste kommunen ha en organisation för att kunna ta emot alla barn. I detta ingår också att ha beredskap för att överta barn från fristående förskolor, om dessa till exempel går i konkurs. Skollagen föreskriver att barnet ska erbjudas plats så nära barnets eget hem som möjligt och att skälig hänsyn ska tas till vårdnadshavarens önskemål⁶. Finns önskemål om placering vid en specifik förskola kan väntetiden dock bli längre än fyra månader.

Placering av barn i förskolan

De flesta förskolebarn placeras i förskolan i början av hösten. Många barn är då små, cirka ett år, och barngrupperna är därför relativt små. Efter nyår görs en ny intagning och då placeras nya barn in i befintliga grupper. Barnen som började i augusti är då vana vid miljön och har blivit något äldre och då finns utrymme för ytterligare barn per grupp. Statistik visar att totala barnantalet brukar vara i snitt 200 barn färre på hösten än på våren.

⁵ Skollagen kap 8 § 14

⁶ Skollagen kap 8 § 15

Barnet kan ställas i förskolekö när det är tre månader. Ansökningsdatum gäller som köplats. Om flera barn har samma ansökningsdatum erbjuds äldre barn plats före yngre. Varje barn kan stå i kö till fem förskolor. Den som ansöker om omplacering har fyra val. I förskolekön finns både barn som vill byta förskola och nya barn.

De allra flesta föräldrar vill ha förskoleplats nära hemmet, det är få föräldrar som vill åka med barnen till en förskola i en annan del av kommunen. De förskolor som har det största sökandetrycket ligger bra till ur kommunikationssynpunkt. Förskolor som är belägna i områden med stor, relativt ny bebyggelse har också många sökanden.

Kommunens praxis är att vårdnadshavare vars barn blir av med sin plats prioriteras för omplacering. Det kan handla om att en förskola eller annan pedagogisk verksamhet, av olika skäl, tvingas lägga ner verksamheten. Alla önskemål om plats inom ett visst område kan inte tillgodoses på kort sikt.

Lediga platser i förskolan⁷

Utbudet av förskoleplatser i Värmdö kommun 2015 är totalt 2 759 platser. Detta innefattar förutom de förskolor och familjedaghem som ligger i Värmdö även 50 platser i annan kommun. Under de senaste åren har det funnits barn placerade i annan kommun samtidigt som det endast finns ett fåtal barn från annan kommun i Värmdös förskolor.

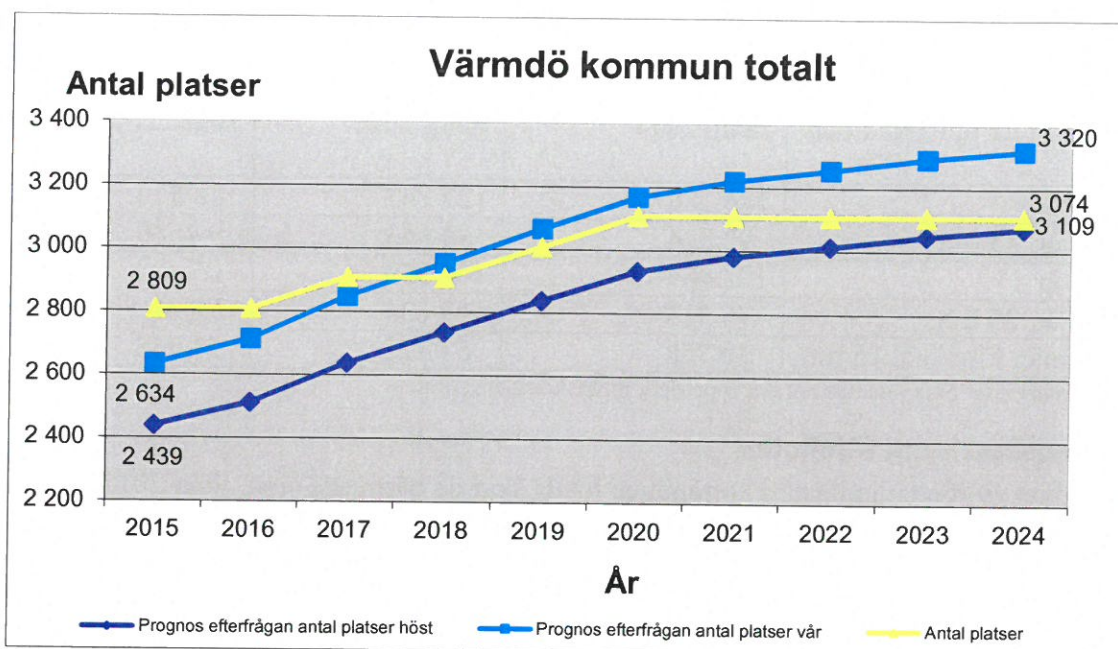
I september 2015 var 2 375 barn inskrivna i förskolan och familjedaghemmen. Det innebär att det då fanns en överkapacitet på 384 platser i kommunen. Alla som önskade plats fick ett erbjudande om förskoleplats.

Det finns platsbrist i vissa kommundelar och ett överskott i andra, en situation som förväntas bestå under perioden 2015-2024 se tabell 3. År 2024 beräknas antalet platser vara 3 074 medan prognostiserad efterfrågan är 3 320 våren 2024, se diagram 1, det vill säga en brist på 246 platser.

Efterfrågan på förskoleplatser i kommunen totalt visar på ett ökat antal barn 1-5 år under perioden 2015-2024 med 679 barn. Ökningen sker från och med 2016 och från 2017 är ökningstakten drygt 86 barn (medeltal) per år fram till 2024. Efterfrågan av platser totalt sett i kommunen överstiger utbudet från och med 2018. Utbudet av platser ökar särskilt under åren 2016 till 2017 respektive 2018 till 2020 då en ny förskola startas men möts av en ökad efterfrågan av platser.

Lokaler som ägs av kommunen har för två år sedan sagts upp i Stavsnäs, Djurhamn och Ängsvik på Värmdölandet och en avveckling av Hemmestaskolans förskola slutfördes under sommaren 2015.

⁷ Strategi för förskoleplatser 2015-2024, Avdelningen styrning och kvalitet 2015.

Diagram 1: Antal platser i Värmdö kommun totalt 2015-2024

Tabell 3: Beräknat över- och underskott av antal platser våren 2015 och våren 2024 i olika kommundelar

Under-/överskott på platser:	2015	2024
Gustavsberg södra	-229	-208
Mörtnäs	+29	+36
Kopparmora	-12	-56
Gustavsberg norra	+156	+243
Gustavsberg västra	+2	+6
Gustavsberg östra	+141	+142
Ingarö	+23	-112
Skärgården	+43	-10
Djurö	+4	-13
Värmdölandet norra	-31	-55
Värmdövik-Herrviksnäs	+7	-131
Stavsnäs	+13	-71

Förskolepeng

Förskolor får skolpeng för varje barn. Pengbeloppen räknas generellt upp med 1 procent årligen. Det är samma modell för kommunala förskolor och privata. Det är varje kommun som beslutar hur stor skolpengen ska vara. I budget 2014 och 2015 införde Värmdö kommun socioekonomisk differentiering av skolpengen och förskolepengen. Denna differentiering kvarstår 2016 med samma belopp för förskolan, 3,3 mnkr, som 2015. Den differentierade förskolepengen innebär att förskolor med många barn med lågutbildade

föräldrar får en större resurstilldelning jämfört med förskolor som har färre barn i denna kategori.

Tabell 4: Skolpeng förskola 2014, 2015 och 2016

Peng i kr per barn och år	Peng 2014	Peng 2015	2016
1-3 år	126 186	127 242	128 514
1-3 år, 25 tim	92 824	93 653	94 589
4-5 år	103 457	104 359	105 402
4-5 år, 25 tim	76 913	77 634	78 410
Allmän förskola, 15 tim	50 778	51 221	51 733

För fristående förskolor tillkommer 6 procent momscompensation.

Beredskap inom förskolan

Behovet av förskoleplatser i kommunen totalt ökar de närmaste åren. Från 2017 och framåt sker en ökning av efterfrågan med en ökningstakt på drygt 86 barn (medeltal) per år fram till 2024. Under hela perioden 2015-2024 visar strategin för förskoleplatser 2015-2024 att tillgången på platser i kommunen totalt understiger efterfrågan från och med 2018. Det finns platsbrist i vissa kommundelar och överskott i andra. Enligt kommunens Strategi för förskoleplatser 2015-2024 kommer det våren 2024 vara en brist på 246 platser.

Utbildningsnämnden ansvarar för att alla barn tas emot i Värmdös förskolor. Förskolornas organisation behöver vara flexibel och bemanningen kan behöva ändras om antalet barn minskar eller om det är fler barn än beräknat som vill gå i Värmdös förskolor. En viss överkapacitet behövs för att klara svängningar i efterfrågan. I perioder då en förskola har en större överkapacitet är det inte ovanligt att förskolechefen exempelvis väljer att stänga en avdelning under tiden någon av personalen är föräldraledig istället för att anställa en vikarie. När behov uppstår öppnas avdelningen igen.

De planerade nya förskolorna i Porslins kvarteren, Charlottendal och Gustavsberg norra blir klara 2017 respektive 2020 samt 2019. Tillsammans innebär det 300 nya förskoleplatser i kommunen. Dessutom finns ett antal befintliga detaljplaner där det finns planstöd för att bygga förskolor, detta gäller Torshäll, Labyrinten, Dalstugan, Vikingen samt Värmdövik, samtliga i Värmdövik-Herrviksnäsområdet. Ingen nedläggning av förskolor är aktuell.

Tabell 5: Följande förskolor planeras de närmaste åren:

	Porslins kvarteren	Charlottendal	Gustavsberg norra
År	2017	2020	2019
Antal platser	100	100	100
Förskoleområde	Gustavsberg södra	Gustavsberg södra	Gustavsberg norra

I kommunens fastighets- och lokalpolicy anges, som nämnts ovan, att kommunens ska

ha en effektiv långsiktig planering av verksamheternas lokalbehov. Nämnderna tar årligen fram lokalplaner som ligger till grund för kommunens strategiska lokalförsörjningsplan. Utbildningsnämnden ansvarar för att fastställa förskolans lokalplan utifrån behov och befolkningsförändringar.

Volymkompensationen till utbildningsnämnden för förskolan sjunker något med -0,3 mnkr beroende på beräknat minskat antal barn i förskolan 2016 (siffrorna avser jämförelse med ursprunglig årsbudget 2015).⁸

Grundskola

Den som har barn i åldern 6-15 år har möjlighet att välja vilken grundskola barnet ska gå i. Detta gäller i mån av plats. Alla barn får automatiskt plats i en närliggande skola.

Idag är cirka 6 100 grundskoleelever folkbokförda i Värmdö kommun. Av dessa är det 4 506 (74 procent) som går i någon av Värmdö kommuns kommunala skolor och 818 elever (13 procent) går i någon av de fyra fristående skolorna i kommunen.

Av de totalt 741 utpendlande eleverna väljer 80 procent ett fristående alternativ i en annan kommun. Engelska skolan och Kunskapsskolan i Nacka lockar flest elever från Värmdö kommun. Utpendlingen börjar främst i årskurs 4, men det är flest eleverna i årskurserna 6-9 som väljer att studera i en annan kommun. Gustavsberg har störst utpendling av elever, både till andra kommuner delar men också till andra kommuner. Lägst utpendling har Ingarö.

Tabell 6: Skolor i Värmdö kommun, antal barn i november 2015

Områden	Skolor	Antal barn ⁹
Gustavsberg	Farstavikens skola/Ekedal F-5	715 }
	Farstavikens skola/Kvarnberget 6-9	
	Munkmoraskolan F-3	91
	Ösbyskolan F-9	760
	Antistilla, fristående	53
	Skolan Lär, fristående	134
Värmdölandet	Hemmesta F-5	907
	Hemmesta 6-9	
	Kyrkskolan F-3	23
	Viks skola F-6	656
	Kullsvedsskolan	135
	Särskolan	38
	Grantomta, fristående	189
Ingarö	Fågelvik F-3	168
	Brunn F-9	649
	Lemshaga, fristående	442
Djurö/Stavsnäs/Skärgården	Värmdö skärgårdsskola F-9 (Djurö,	402

⁸ Budgetförslag 2016.

⁹ Antalet barn är elevantalet i november 2015. Eleverna är folkbokförda i Värmdö kommun.

	Möja, Runmarö och Svartsö)	
Utpendling		741
Totalt		6 103

Placering av barn i grundskolan

Alla barn är grundplacerade i det upptagningsområde de bor i. Enligt skollagen 11 kap § 30 ska en elev placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola. Kommunen får annars frågå elevens vårdnadshavares önskemål endast om:

1. den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen, eller
2. det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Rektorerna på skolorna tar varje år ställning till hur många barn som kan tas emot på skolan. En dialog sker mellan rektor och kundval- och finansieringsavdelningen så att eleverna placeras på rätt skola.

Skolpeng

Skolorna får skolpeng för varje elev. Pengbeloppen räknas generellt upp med 1 procent årligen. Det är samma modell för kommunala skolor och privata. För elever med omfattande behov av stöd kan skolorna dessutom få ett tilläggsbelopp. Friskolor som är godkända av Skolinspektionen får skolpeng från barnens hemkommuner. Det är varje kommun som beslutar hur stor skolpengen ska vara. I budget 2014 och 2015 införde Värmdö kommun socioekonomisk differentiering av skolpengen och förskolepeng. Denna differentiering kvarstår 2016 med samma belopp för grundskolan, 12,5 mnkr, som 2015. Den differentierade grundskolpengen innebär att skolor med många barn med lågutbildade föräldrar får en större resurstilldelning jämfört med skolor som har färre barn i denna kategori.

Tabell 7: Skolpeng grundskolan 2014 och 2015

Peng i kr per elev och år	2014	2015	2016
Förskoleklass	63 892	64 169	64 810
Åk 1-3	66 539	66 777	67 444
Åk 4-6	69 449	69 753	70 449
Åk 7-9	77 122	77 495	79 503

Utöver ovanstående skolpeng finns tilläggsbelopp för modersmål m.m. För fristående skolor tillkommer 6 procent momskompensation. Årskurs 7-9 höjs med 3 procent exklusive lokalersättning

Prognos för elevutveckling

På uppdrag av Värmdö kommun har Sweco Strategy AB tagit fram en elevunderlagsprognos 2014-2023 för grundskolan. Elevantalsprognosen ska hjälpa kommunen att få ett helhetsperspektiv för att därigenom optimera nyttjandet av lokaler inför kommande förändringar i befolkning.

I området Djurö/Stavsnäs förväntas antalet elever i Värmdö Skärgårdsskola förändras lite de kommande tio åren. Antalet elever i Gustavsberg förväntas sjunka från 2017. Detta beror främst på att antalet elever i Ösbyskolan, men även i Farstavikens skola, förväntas bli färre. Man bör dock ta hänsyn till att det byggs i Gustavsberg och Farstavikens skola renoveras vilket sannolikt innebär att elevers rörelsemönster kommer att förändras de närmaste åren för detta område. På Munkmoraskolan är prognosen att det kommer fler elever de kommande åren och på Ingarö förväntas en stadig ökning av antalet elever. Även på Värmdölandet ökar antalet elever de närmaste åren, däremot sjunker elevantalet från och med 2018.

I analysen i elevunderlagsprognosen rekommenderas att skolornas nuvarande grundplaceringsområden behålls som de ser ut idag, med en eventuell förändring av grundplacering för elever boende främst i Hästhagen i Gustavsberg.

Tabell 8: Prognostiserad elevutveckling för områdena i Värmdö kommun 2015-2023

Område	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gustavsberg	1616	1617	1607	1591	1575	1556	1531	1503	1470
Ingarö	870	899	949	954	958	959	965	961	969
Värmdölandet	1628	1647	1660	1633	1596	1594	1590	1575	1576
Djurö/Stavsnäs/skärgården	417	436	434	426	418	422	431	430	436
Totalt	4531	4600	4650	4605	4546	4531	4517	4468	4450

Beredskap inom skolan

Utbildningsnämnden ansvarar för att alla elever tas emot i Värmdös skolor. Skolornas organisation behöver vara flexibel och bemanningen kan behöva ändras om antalet barn minskar eller om det är fler barn än beräknat som vill gå i Värmdös skolor.

Generellt sett finns det en överkapacitet på grundskoleplatser i den kommunala skolan i dagsläget. Men det finns även skolor som Viks skola och Ösbyskolan som idag har brist på plats. Antalet elever på dessa skolor förväntas dock bli färre om elevrörligheten fortsätter som idag. Man bör dock ta hänsyn till att det byggs en hel del i området och skolor renoveras vilket sannolikt innebär att elevers rörelsemönster kommer att förändras de närmaste åren för detta område.

Fortsätter elever att röra sig som idag kommer antalet elever i kommunal grundskola i Värmdö kommun att öka med nästan 200 elever fram till och med år 2017. Därefter förväntas elevantalet sjunka något för varje år, för att 2023 ligga på samma nivå som

idag. Därför prognostiseras en överkapacitet på grundskoleplatser även framöver.¹⁰

I kommunens fastighets- och lokalpolicy anges, som nämnts ovan, att kommunens ska ha en effektiv långsiktig planering av verksamheternas lokalbehov. Nämnderna tar årligen fram lokalplaner som ligger till grund för kommunens strategiska lokalförsörjningsplan. Utbildningsnämnden ansvarar för att fastställa grundskolans lokalplan utifrån behov och befolkningsförändringar.

Utbildningsnämnden får en volymkompensation 2016 med 14,8 mnkr för fler grundskoleelever. Nämndens budget och pengbelopp räknas upp generellt med 1 procent. Därutöver medges nämnden en total förstärkning av ramen 2016 med 6,4 mnkr. Ramtillskottet skapar utrymme för vissa satsningar. Grundskolans peng för åk 7-9, exklusive lokalersättning, höjs med 3 procent, dvs. med 2 procentenheter utöver ovan angivna generella påslag.

Ramtillskottet möjliggör att budgeten för nyanlända elever i grundskolan förstärks. Med nyanlända elever avses elever som inte har svenska som modersmål och som inte heller behärskar det svenska språket. Värmdö kommun har sett en kraftig ökning av elevantalet som bedöms bli långsiktig. Elevantalet i budget 2016 beräknas uppgå till 70 elever.¹¹

Äldreomsorg

Antal kommuninvånare 65 år och äldre ökar för varje år och 2014 bodde 6 513 personer i denna åldersgrupp i Värmdö, vilket motsvarar 16 procent av samtliga kommuninvånare.

Särskilt boende

I kommunen finns fyra särskilda boenden:

Tabell 9: Särskilt boende i Värmdö

Särskilt boende	Antal lägenheter	Vårdgivare
Gustavsgården	101 lägenheter	Värmdö kommun
Djuröhemmet	41 lägenheter	Värmdö kommun
Ljung	56 lägenheter	Attendo Care AB
Slottsovalen	41 lägenheter	Attendo Care AB
	Summa: 239 lägenheter	

Ungefär en tredjedel (77) av lägenheterna är lämpliga för parboende.

¹⁰ Elevantalsprognos 2014-2013, Grundskola i Värmdö kommun, Sweco Strategy AB

¹¹ Budgetförslag 2016.

En pågående utveckling är att de äldre flyttar till särskilt boende i ett senare skede av livet. Det finns därmed ett behov av trygghetsboenden. Förslag på lokaliseringar för trygghetsboenden finns idag framtagna i anslutning till de särskilda boendena Gustavsgården och Djuröhemmet.

Fler trygghetsboenden innebär att boendetiden på särskilt boende generellt förkortas. Detta medför dock i sin tur att de boende i allmänhet har behov av mer omfattande stöd och omsorg i det särskilda boendet än tidigare. Värmdö kommun har i dagsläget 239 lägenheter varav 92 platser är avsatta för personer med demenssjukdomar. Generellt kan antas att andelen demensplatser inom särskilt boende behöver utökas i framtiden jämfört med dagsläget.

Planer finns på utbyggnad av Djuröhemmet med ca 16 platser i anslutning till byggnation av ett antal trygghetsbostäder på den aktuella fastigheten. Ett särskilt boende med ca 50 platser planeras på Ingarö.

Tabell 10: Antalet personer i särskilt boende och antal personer med hemtjänst¹²

Särskilt boende	Bokslut 2013	Mars 2014	Juni 2014	Juni 2015
Antal personer i särskilt boende	232	244	238	239
<i>varav utanför kommunen</i>	5	4	6	6
Antal sålda platser	10	10	8	6
<i>varav internt</i>	2	2	2	0
Antal avlidna personer i särskilt boende under året	51	19	39	35
<i>varav efter kortare boendetid än tre månader</i>	7	2	2	1
Ordinarie boende				
Antal personer med hemtjänst, exkl personer med enbart larm	337	349	369	387
Antal beviljade timmar per månad	13 644	14 431	14 625	15 363

Inom särskilt boende finns för närvarande i princip inte någon kö eller några beslut som inte kunnat verkställas. Kostnaderna per boende i särskilt boende ligger i linje med kostnaden i näraliggande kommuner och några av skärgårdskommunerna i Stockholms län, även om det finns tendenser till en hög kostnadsutveckling. Värmdös kostnad för särskilt boende per brukare 2014 var 805 618 kr, i Nacka var den 738 529 kr, i Norrtälje 631 833 kr och i Österåker 805 627. För Värmdös del ökade kostnaden från 691 488 kr

¹² Ur BUP 2, Delårsrapport 2015 för vård- och omsorgsnämnden

2012 till 805 618 kr 2014.¹³

I dagsläget bedöms att 40-50 personer med demens bor på platser avsedda för personer med somatiska problem. Detta kan innebära svårigheter ur ett omsorgsperspektiv men det innebär också att utförarna inte får den högre ersättning som demensplatser genererar.

Hemtjänst

Inom hemtjänsten tillämpar Värmdö kommun LOV (lagen om valfrihet). De äldre kan välja mellan ett antal privata aktörer och hemtjänst i kommunens regi. Tendensen de senare åren har varit att allt fler äldre bor kvar i sitt ordinarie boende med hjälp av hemtjänst och att antalet hemtjänststimmar ökar i ännu högre utsträckning.

År 2012 var det 332 personer som hade hemtjänst och 2014 var antalet 365, en ökning med 10 procent. Antalet hemtjänststimmar ökade från 127 067 (varav 62 % i kommunal regi) till 184 253 (varav 58 % i kommunal regi), dvs 44 procent.

En jämförelse av kostnaden per brukare inom hemtjänsten 2014 visar att Värmdö ligger betydligt högre än näraliggande kommuner och några av skärgårdskommunerna i Stockholms län. I Värmdö var kostnaden 444 935 kr/brukare medan kostnaden i Nacka var 157 851 kr, i Norrtälje 270 369 kr och i Österåker 232 765 kr. För Värmdös del ökade kostnaden från 249 331 år 2012 till 444 935 kr 2014.

Den genomlysning som genomförts av vård och omsorg i Värmdö kommun visar att hemtjänstens effektivitet kan höjas betydligt. Andelen utförd tid hos brukare av arbetad tid är så låg som runt 50 procent. Kringtiden, dvs. tiden för resor, personalmöten, kompetensutveckling med mera, bör inte vara mer än ca 25 procent, men ligger på ca 50 procent för den kommunala hemtjänsten.¹⁴

Ersättning

Pengsystemet för särskilt boende förenklades 2015 från att ha bestått av flera olika vårdnivåer till att bestå av en nivå för plats på somatisk avdelning och en nivå för plats på demensavdelning. Förenklingen är kostnadsneutral för nämnden.

Pengen för somatisk avdelning inom särskilt boende höjdes med 50 kr per dygn 2015 och ytterligare 50 kr 2016, med anledning av socialstyrelsens föreskrifter om behovsanpassad bemanning inom äldreomsorgen.

Ersättning till särskilt boende sker enligt vårdnivåpeng som beslutas av kommunfullmäktige. Privata och kommunala vårdgivare ersätts enligt samma modell. Pengen inkluderar alla kostnader utom lokaler, vilka nämnden tillhandahåller.

¹³ Genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun, Åke Svensson konsult AB, Planum.

¹⁴ Ibid

Tabell 11: Vårdsnivåpeng i kronor per dygn i särskilt boende ¹⁵

Vårdsnivå	Peng 2015 Intern utförare	Peng 2016 Intern utförare	Prognos antal 2016	Prognos kostnad 2016 (tkr)
Nivå 0	114	115	5	453
Somatisk avd	1 507	1 573	146	83 831
Demensavd	1 729	1 746	91	58 000
Tillfälligt boende	1 929	1 948		
Ej belagd plats*	1 094	1 105		
			237	142 284

* Högst 14 dagar.

2016 är måltidsavgiften inräknad i ersättningsnivån.
 För externa utförare tillkommer 3,6 procent i momskompensation.

I genomsnitt 5 personer/dygn bor i boenden belägna utanför kommunen.

Enligt lag betalar kommunerna ersättning till landstingen för kostnader för hälso- och sjukvård för personer som är folkbokförda i kommunen, då kommunen inte kan ta emot personen i ett boende när läkare bedömt att patienten är utskrivningsklar från sjukhus. Sedan hösten 2009, då Ljung togs i drift, har kostnaderna för betalningsansvar varit marginella och för 2015 beräknades inga kostnader för utskrivningsklara.

Boendena ersätts enligt avtal med kommunen. I avtalen regleras ersättningen för belagda platser. Vid dödsfall eller avflyttning ersätts vårdgivaren under 14 dagar. Avlösningsplatser som inte är belagda ersätts under högst 14 dagar, men möjlighet till dubbel ersättning finns inte. Avlösningsplatser finns på Ljung. Vårdgivaren är skyldig att genast anmäla tom plats till kommunens biståndshandläggare.

Tabell 12: Hemtjänstpeng 2016

Peng kr/tim	Zon 1, tätort	Zon 2, övrig kommun	Zon 3, glesbygd
Dag, 06.00-19.00	412	450	528
Kväll, 19.00-22.00	439	477	564
Helg, fred 19.00-månd 06.00	470	514	604
Storhelg	525	573	672
Natt, månd-torsd 22.00- 06.00	460	502	588

¹⁵ Budgetförslag 2016.

För externa utförare tillkommer 3,6 procent i momscompensation.

Beredskap inom äldreomsorgen

Planerade ny- och ombyggnationer finns för såväl trygghetsboende som särskilt boende. Ett nytt särskilt boende planeras på Ingarö/Pilhamn. Boendet kommer att omfatta cirka 50 platser i lägenheter för både ensamboende och parboende. Det ingår också en demensdagvård. Inflyttning bedöms kunna ske 2017. Planer finns på utbyggnad av Djuröhemmet med ca 16 platser i anslutning till byggnation av ett antal trygghetsbostäder på den aktuella fastigheten.

I de fall inte alla platser är belagda på ett särskilt boende behöver vårdgivaren arbeta med bemanningen på boendet. I de fall alla boenden är fullbelagda köper kommunen platser på annat håll. Vårdgivaren behöver också anpassa sin verksamhet, främst bemanning, utifrån den vårdnivå de boende har.

Kostnaderna inom äldreomsorgen bedöms öka med stigande befolkning i åldersgruppen. Det är svårt att avgöra hur mycket kostnaderna kommer att öka, med tanke på att äldreomsorgen även framöver kommer att påverkas och förbättras av utvecklade metoder och arbetssätt.

I bokslut 2015 visar driften vård- och omsorgsnämnden ett underskott på 40 mnkr. Underskotten beror för äldreomsorgens del huvudsakligen på ökande kostnader för personal som inte kunnat inrymmas i de intäkter verksamheterna får från beställaren.

Hemtjänstens underskott förklaras av en minskning av intäkter, dvs. ersättning för utförda tjänster, samtidigt som kostnader för personal ökat relativt kraftigt.

Under 2015 har särskilt boende ett minskat antal utförda vårddyg jämfört med 2014. Totalt utfördes 2 243 färre vårddyg 2015 vilket motsvarar cirka 6 tomma årsplatser. Samtidigt hade särskilt boende ökade kostnader 2015, främst beroende på ökade personalkostnader till följd av köp av tjänster från bemanningsföretag. Tomtiden innebär att utföraren har kvar huvuddelen av sina kostnader medan de inte får någon ersättning för den tomma platsen. För äldreomsorgens del innebar tomtiden 2015 en utebliven ersättning motsvarande nästan 6 mnkr, vilket motsvarar nästan hela underskottet för särskilt boende.

Värmdö kommun har inte tillräckligt med demensplatser vilket är ett problem ur ett omsorgsperspektiv och innebär att de särskilda boendena inte får den ersättning de bör ha. Fler demensplatser bör därför skapas. Detta kan även bidra till att behovet av köpta bemanningstjänster minskar.

Både hemtjänst och särskilda boendena köper tjänster av bemanningsföretag. Under 2015 köptes tjänster för mer än 8,5 mnkr. Inom hemtjänsten är orsaken svårigheten att rekrytera personal i vissa områden och problem med volymen av sommargäster med behov av bistånd. För de särskilda boendena handlar rekryteringsbehovet i huvudsak om undersköterskor/vårdbiträden, men också behovet av sjuksköterskor.

Kringtiden för hemtjänsten, tomtiden för särskilt boende och anlitaandet av bemanningsföretag bör leda till att ett arbete påbörjas för att skapa en effektivare uppdrags- och bemanningsplanering. En strategi för att begränsa användningen av bemanningsföretag bör tas fram.

Den kommunala hemtjänsten i Värmdö har fler brukare i zon två och tre än de privata utförarna. De har också ansvar för hemtjänst för de sommargäster som behöver omsorg. En ytterligare skillnad är att de privata utförarna har möjlighet att sätta ett kapacitetstak. Dessa skillnader i villkor kanske kan behöva ses över för att konkurrensneutraliteten ska kunna upprätthållas.

Även biståndsbeslut kan behöva ses över så att de inte är mer generösa än rättspraxis då detta riskerar att leda till onödigt höga kostnader som långsiktigt kan försvåra att tillkommande behov kan tillgodoses.

Det är viktigt med en långsiktig planering för hur de framtida behoven av särskilt boende ska kunna tillgodoses med en växande och åldrande befolkning. Än så länge är Värmdö invånare relativt unga, men med tiden ökar antalet äldre och därmed behoven av hemtjänst och särskilt boende. Det är mycket som tyder på att det framtida behovet främst består av platser för personer med demens.

Formerna för att tydligare lyfta in vård- och omsorgsbehov i bostadsförsörjningsplaneringen behöver ses över. En bristande planering ger onödiga kostnader. Vård- och omsorgsnämndens lokalplan är särskilt viktig i detta avseende.

Vård och omsorgsnämnden får en 2016 en volymkompensation för äldreomsorgen med 11,3 mnkr mot bakgrund av att antalet äldre (85 år och äldre) blir flera. Nämndens budget och pengbelopp uppräknas generellt med 1 procent. Därutöver medges nämnden en förstärkning av ramen 2016 med totalt 4 900 tkr. Ramtillskottet skapar utrymme för fortsatt prioritering av särskilt boende. Förutom den generella uppräknings (1 %) höjs ersättningen för platser i boende med somatisk inriktning med 50 kr per vård dygn (att läggas till den höjning som skedde redan 2015).¹⁶

Funktionshindrade personer i behov av vård

Personer under 65 år som har en fysisk och/eller psykisk funktionsnedsättning kan ansöka om stöd från enheten för funktionshinder inom socialkontoret. Personer som tillhör personkretsen för stöd enligt lagen om stöd och service till funktionshindrade (LSS) kan söka insatser, men även andra personer kan söka liknande insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) utifrån sin sjukdom eller funktionsnedsättning. LSS är en rättighetslag som ska tillförsäkra att personer som omfattas av den ska ha goda levnadsvillkor. Insatserna är väl definierade i lagen och innefattar bland annat rätten till bostad med särskild service och daglig verksamhet för vuxna. För barn/unga är viktiga insatser till exempel korttidstillsyn (förlängd barnomsorg) och korttidsvistelse utanför

¹⁶ Budgetförslag 2016.

det egna hemmet (korttidshem).

Strävan är att skapa trygghet för alla Värmdöbor i den egna närmiljön. Målsättningen är också att den enskilde ska kunna bo kvar i sitt hem tillsammans med övriga familjemedlemmar, med de insatser i hemmet som krävs. Det finns idag inom funktionshinderområdet både privata och kommunala utförare. Kommunen köper också relativt många platser i daglig verksamhet utanför kommunen eftersom alla behov inte kan tillgodoses inom kommunen.

Vissa SoL-ärenden kan vara akuta och pågå under en kortare tid medan LSS-ärendena ofta är livslånga. Barnärenden enligt LSS förändras emellertid snabbt utifrån familjens behov och barnets utveckling.

I oktober 2015 hade myndighetsenheten för funktionsnedsatta 377 beviljade insatser (varav en person kan ha flera insatser). Av dessa avsåg 82 insatser beviljat LSS-boende. Antalet insatser ökar ständigt. Små volymförändringar i antalet beviljade insatser och omfattningen kan få stor ekonomisk betydelse. Antalet personer med insatser enligt LSS har varit relativt oförändrat under några år. Korttidsvistelse och ledsagarservice är verksamheter som ökar.

Boendeverksamheten LSS består idag av åtta gruppboendestäder med totalt 41 platser 2016. Därutöver finns en servicebostad och ett korttidshem för barn och ungdom. Gruppboendet i Mörtlös drivs av Attendo efter upphandling.

En eftermiddagsverksamhet för ungdomar finns på Tomtebo. Kommunen köper många fritidsplatser av främst Nacka för barn med stora behov av eftermiddagstillsyn. Satsningar på att ge omsorg på hemmaplan påverkar kostnaderna för omsorgen positivt då det i de flesta fall är dyrare att köpa insatser från verksamheter i andra kommuner än att driva verksamheten själv.

Ersättning

På samma sätt som äldreomsorgen ersätts verksamheterna för funktionshindrade enligt den vårdnivåpeng som fullmäktige beslutat om.

Tabell 13: Pengnivåer 2016 funktionsnedsättning

	Peng 2016 gruppboestad LSS	Prognos antal 2016	Peng 2016 servicebostad LSS	Prognos antal 2016	Peng 2016 daglig verk- samhet LSS	Prognos antal 2016
Nivå 1	350 183	2	241 108	11	65 335	19
Nivå 2	482 244	9	323 400	11	157 727	11
Nivå 3	607 298	10	418 186	3	220 782	19
Nivå 4	865 068	17	596 143	0	292 869	14
Nivå 5	1 156 970	11	796 187	0	382 977	11
		49		25		74

Antal personer med insatser enligt LSS har varit relativt oförändrat under några år. Däremot ökar volymen för korttidsvistelser och ledsagarservice.

Beredskap inom området funktionsnedsättning

När det gäller insatser till personer med funktionsnedsättning går det inte att enbart utifrån befolkningsprognosen göra beräkningar för hur de kommande behoven ser ut. Det är möjligt att behovet av LSS-insatser kommer att öka under perioden på grund av den stora inflyttningen. I vilken utsträckning behoven kommer att öka i förhållande till befolkningsmängd är dock mycket svårt att beräkna.

Vanligen tillgodoses behovet av bostäder för personer med psykiska funktionsnedsättningar av bostäder i det ordinarie bostadsbeståndet.

Eftermiddagsverksamheten för barn med stora behov behöver ses över. Den största delen av verksamheten köps från Nacka. Det är dock i de flesta fall dyrare att köpa insatser från verksamheter i andra kommuner än att driva den själv.

Cirka 39 procent av ungdomarna i gruppboendena är kategoriserade i nivå 1 och skulle klara av ett eget boende med boendestöd. Om dessa ungdomar fick tillgång till en egen bostad, eventuellt genom att dela bostad med en kamrat, skulle platser frigöras i gruppboendena för ungdomar med svårare funktionsnedsättningar.

I bokslutet 2015 visade finansiering funktionshinder ett underskott om 12,3 mnkr som huvudsakligen berodde på ett antal externt köpta, mycket kostnadskrävande boendeplaneringar. Handlingsplaner är framtagna för åtgärder inom myndighetsavdelningen finansiering funktionshinder. För flertalet brukare saknas dock alternativ på hemmaplan och utfallet är svårbedömt och effekten kan dröja till år 2017. Handlings- och åtgärdsplanerna behöver förtydligas så att åtgärderna blir tids- och prissatta. I övrigt kan biståndsbeslut behöva ses över så att de inte är mer generösa än rättspraxis då detta riskerar att leda till onödigt höga kostnader som långsiktigt kan försvåra att tillkommande behov kan tillgodoses.

Formerna för att tydligare lyfta in vård- och omsorgsbehov i bostadsförsörjningsplaneringen behöver ses över. En bristande planering ger onödiga kostnader. Åtgärderna är särskilt viktiga inom funktionshinderområdet, både för möjligheter att erbjuda funktionshinderade ordinärt boende och för möjligheterna att erbjuda boende med särskilt stöd i Värmdö i stället för köp av externa platser. Vård- och omsorgsnämndens lokalplan är särskilt viktig i detta avseende.¹⁷

Vård och omsorgsnämnden får 2016 en kompensation för ökad verksamhetsvolym avseende funktionshinderade med 3,5 mnkr. Nämndens budget och pengbelopp uppräknas generellt med 1 procent. Därutöver får nämnden en förstärkning av ramen 2016 med totalt 4 900 tkr. Ramtillskottet skapar utrymme för följande prioriteringar för funktionshinderverksamheten:

¹⁷ Genomlysning av vård och omsorg i Värmdö kommun, Åke Svensson konsult AB, Planum.

- I slutet av 2015 genomfördes en huvudmannaskapsförändring i och med att ansvaret för hemsjukvård kopplad till LSS överförs från Stockholms läns landsting till kommunerna i länet. I Värmdö kommer ansvaret att ligga på vård och omsorgsnämnden, som i och med budgetförslaget för 2016 ges ekonomiskt utrymme för detta.
- Ett gruppboende för unga vuxna med funktionshinder har startats i Västra Mört-näs. Medel avsattes i budget 2014-2015, dock kan konstateras att faktisk kostnad är något högre än den budgeterade. Vidare bedöms att det behövs ett tillskott för att upprätthålla en god kvalitet inom fritidsgårdsverksamheten för funktionshindrade. Nämnden ges, i och med budget 2016, förutsättningar att hantera dessa resursbehov.¹⁸

¹⁸ Budgetförslag 2016.